

POTENCIÁLNÍ ČÍNSKO-AMERICKÁ VÁLKA A EVROPSKÁ OBRANA

Diskuse možných implikací a hrozeb

POTENTIAL CHINA-US WAR AND EUROPEAN DEFENSE

Discussion of Possible Implications and Threats

Mgr. Vojtěch Bahenský^a

Abstrakt

Článek diskutuje implikace případného vypuknutí ozbrojeného konfliktu vysoké intenzity mezi Spojenými státy a Čínou v Tichomoří pro obranu východního křídla NATO. Jako potenciálně kritickou slabinu v případě souběhu konfliktu v Asii a ohrožení východního křídla článek identifikuje americké schopnosti projekce síly do dvou vzdálených konfliktních zón zároveň.

Abstract

The article discusses the implications of a potential outbreak of high-intensity violent conflict between the United States and China in Pacific for the defence of NATO's eastern flank. It identifies limits of American ability to simultaneously project force to two distant regions as potentially critical weakness in case of concurrent conflict in Asia and threat to the eastern flank.

Poděkování

Tento článek vznikl v rámci projektu Grantové agentury Univerzity Karlovy č. 1294119 „Obcházení tyranie vzdálenosti: Determinanty schopnosti projekce vojenské moci“ a projektu Univerzity Karlovy UNCE/HUM/28 (Peace Research Center Prague). Autor je vděčný oběma anonymním recenzentům a kolegům Janu Ludvíkovi, Tomáši Kučerovi, Roksolaně Dryndak, Ondřeji Rosendorfovi, Michalu Smetanovi, Michalu Parížkovi, Tomáši Weissovi a Jakubu Tesařovi za jejich vynikající připomínky a komentáře k textu.

Klíčová slova

Spojené státy; Čína; evropská obrana; projekce síly.

Keywords

United States; China; European Defence; Power Projection.

^a Department of Security Studies, Charles University (Faculty of Social Sciences). Prague, Czech Republic. Email: vojtech.bahensky@fsv.cuni.cz. Researcher ID: T-5051-2018.

Úvod

Tématu možného velmocenského ozbrojeného konfliktu mezi Spojenými státy a Čínskou lidovou republikou se v České republice doposud věnovala spíš úzká skupina zástupců odborné veřejnosti. Od debat o „pivotu do Asie“ bývalého amerického prezidenta Baracka Obamy, kdy Evropa pocítovala možnou hrozbu ztráty amerického zájmu o intenzivní roli při obraně Evropy, se diskuse o hrozbě Číny soustřeďovala na otázky čínského vlivu v Evropě, kybernetických hrozeb se zvláštním zřetelem k bezpečnosti 5G sítí, obchodní války mezi USA a Čínou nebo ekonomické a energetické bezpečnosti. Tématu možného ozbrojeného střetu s Čínou se ve srovnání dostává jen velmi omezené pozornosti, což není vzhledem k relativní geografické poloze České republiky a Číny nikterak překvapivé. To, že to není překvapivé, nicméně rozhodně neznamená, že je to v dlouhodobém horizontu moudré nebo udržitelné.

Návštěva ministra zahraničí Spojených států Marka Pompea demonstrovala zájem USA o aktivní zapojení evropských států v širším soupeření s Čínou. V rámci NATO se pak Čína poprvé stala předmětem závěrečného komuniké summitu¹ a otázka role NATO v soupeření s Čínou bude bezpochyby součástí probíhajícího procesu reflexe v rámci NATO. Nakonec návštěva předsedy Senátu Vystrčila na Taiwanu podobně jako přední pozice ČR v diskusi o bezpečnostní dimenzi čínského zajištění 5G sítí nevyhnutelně situovala Českou republiku do poměrně aktivní role v celkovém střetnutí Číny a Spojených států.

I pokud odhlédneme od možné potřeby zapojení evropských států (včetně ČR) do potenciálního ozbrojeného konfliktu s Čínou, konflikt na druhé straně planety by stále mohl mít pro Evropu fatální následky. Nejde přitom jen o narušení ekonomické aktivity v Asii a globálních dodavatelských řetězců, ale i o schopnost a ochotu USA dostat bezpečnostním závazkům vůči Evropě za situace, kdy budou v ozbrojeném konfliktu se svým primárním velmocenským konkurentem a soupeřem. Ve Spojených státech existuje předpoklad evropské schopnosti zajistit vlastní obranu po dobu konfliktu v Pacifiku a uvolnit tak americké kapacity pro daný konflikt.² Tomuto předpokladu je nicméně v Evropě věnována minimální pozornost. Přitom byt' jen vnímaná dočasná neschopnost nebo neochota Spojených států participovat na obraně východního křídla by pravděpodobně zároveň ohrozila ochotu dalších států NATO aktivně se do obrany zapojit. Výsledná synergie oslabené americké i evropské kapacity by mohla z pohledu Ruska představovat neopakovatelnou příležitost pro agresivní akci.

Hlavní otázkou tohoto článku tak je, jak by rozsáhlý ozbrojený konflikt mezi Spojenými státy a Čínou ovlivnil schopnost a ochotu Spojených států participovat na obraně východního křídla NATO. Predikce pro hypotetickou situaci, která zahrnuje řadu obtížně předvídatelných neznámých³, je pochopitelně z povahy věci nejistou záležitostí, u které je hlavní ambicí byt' jen zhruba odhadnout možné trendy. Odpověď na tuto otázku je

¹ London Declaration. NATO [online]. 2019. Dostupné z: <https://bit.ly/3xjDplZ>.

² Viz: BRANDS, Hal - MONTGOMERY, Evan Braden. One War is Not Enough: Strategy and Force Planning for Great-Power Competition. *Texas National Security Review*, 3(2), 2020, s. 81. GOMPERT David C. - CEVALLOS, Astrid Stuth - GARAFOLA, Cristina L. *War with China: Thinking through Unthinkable*. RAND Corporation. 2016. Str. 35. Dostupné z: <https://bit.ly/3giuPhQ>.

³ V tomto případě námátkou povaha hypotetického ozbrojeného konfliktu mezi Spojenými státy a Čínou, postoje a případného zapojení dalších států, podoba probíhajících bojů, podoba a cíle souběžného ohrožení východního křídla a další.

nicméně konkrétním elementem dlouholetých debat o evropské strategické autonomii a logicky determinuje adekvátní vojenskobezpečnostní ambice evropských států (ať už v rámci NATO nebo EU). Zároveň může i informovat formulaci evropských a potažmo českých zájmů v rámci Asie a celkově širším rozvíjejícím se soupeření mezi Čínou a USA.⁴ Jako taková je z pohledu autora otázka možného dopadu velmocenského konfliktu na obranu východního křídla natolik závažná, že si zaslouží širší odbornou debatu i navzdory mnoha neznámým, se kterými musí operovat. Spíše než jako definitivní odpověď na položenou otázku je tento článek pak koncipován jako prvotní otevření rozsáhlého a komplexního tématu.

Text diskutuje výše uvedenou problematiku v několika navazujících krocích. Nejdříve text představuje aktuální situaci amerických ozbrojených sil ve světle poslední americké Národní obranné strategie a se zaměřením na schopnosti strategické mobility jako potenciálně kritické slabé místo. Následně s ohledem na existující odbornou literaturu diskutuje potenciál velmocenského konfliktu mezi Čínou a USA se zaměřením na jeho pravděpodobnou podobu a dopad na americké obranné kapacity, zvláště v problematických oblastech identifikovaných v předchozí kapitole. Následně prezentuje rámcovou podobu možného ohrožení východního křídla NATO a možné implikace války mezi Spojenými státy a Čínou, a to v oblasti amerických schopností, americké ochoty a druhotných následků u evropských států. V závěru článku jsou shrnuta klíčová zjištění, nabídnuta vyplývající doporučení pro ČR a potažmo další evropské státy a navržena další agenda pro budoucí výzkum implikací hrozícího velmocenského konfliktu v Tichomoří pro evropskou obranu a bezpečnost.

AMERICKÉ OZBROJENÉ SÍLY NA CESTĚ K VELMOCENSKÉMU SOUPEŘENÍ

Je častým předmětem diskusí, do jaké míry jsou síly Spojených států amerických jako ustupujícího hegemonu mezinárodních vztahů v současnosti příliš napnuty závazky po celém světě. Zcela konkrétní manifestací tohoto problému bylo dlouholeté dilema amerických ozbrojených sil, zda se zaměřovat na nepravděpodobný boj a stabilizační operace v rámci války proti terorismu nebo zda soustředit pozornost na možný ozbrojený konflikt s velmocenským soupeřem. Zatímco pro první variantu hovořila vysoká pravděpodobnost takových střetnutí, stejně jako pokračující konflikty v Afghánistánu a Iráku, pro druhou hovořily nedozírné následky prohry velmocenského konfliktu, pokud by k tomuto málo pravděpodobnému scénáři došlo.⁵

Poslední národní obranná strategie z roku 2018⁶ představuje v tomto kontextu minimálně dočasné vítězství proponentů zaměření se na hrozbu velmocenského ozbrojeného

⁴ Vztah Evropy k případnému ozbrojenému konfliktu v Pacifiku je navíc velmi málo probádanou otázkou. Možnému ozbrojenému konfliktu se věnují především američtí autoři, kteří se logicky zaměřují především na USA a Čínu a dopady na Evropu zpravidla neřeší.

⁵ Užitečný přehled debaty lze nalézt v: HOFFMAN, Frank G. Hybrid Threats: Reconceptualizing the Evolving Character of Modern Conflict. *Strategic Forum*. No. 240. 2009.

⁶ Je nutno brát v potaz, že americká Národní obranná strategie podléhá utajení, lze se spoléhat pouze na její veřejné shrnutí, potažmo souběžné k ní se vztahující publikace. Viz: DEPARTMENT OF DEFENSE. *Summary of the 2018 National Defense Strategy of The United States of America*. 2018. Dostupné z: <https://bit.ly/3l2qTbb>; respektive například NATIONAL DEFENSE STRATEGY

konfliktu. Významný podíl na tom má jak postupný útlum americké přítomnosti na Blízkém východě, tak i ruská okupace Krymu a následná pokračující konfrontace mezi Ruskem a Západem na jedné straně a rostoucí asertivita až agresivita Číny na straně druhé. Vliv pak nepochybně má také pokračující modernizace ruských a čínských ozbrojených sil a v případě Číny i významný trend rostoucí vojenské síly.⁷

Zatímco schopnosti ruských a čínských ozbrojených sil pro konvenční vojenské střetnutí vysoké intenzity byly systematicky rozvíjeny a rostly, americké síly (zvláště pak pozemní) jsou v současnosti stále do značné míry produktem téměř dvaceti let nekonvenčních konfliktů na Blízkém východě.⁸ Nová obranná strategie je tak interpretována i jako pokus o silný signál obrannému establishmentu, aby namířil své úsilí k vybudování schopností pro konflikt se srovnatelně silným soupeřem.⁹ Zatímco zaměření nové strategie na velmocenské soupeření bylo často diskutováno¹⁰, další a pro spojence USA zásadní změna unikla výraznější pozornosti.

Po více než generaci udržovaný a přijímaný princip americké obranné strategie, ležící v ambici být schopen zvítězit ve dvou současně probíhajících regionálních konfliktech ve světě, byl opuštěn ve prospěch ambice zvítězit v jednom konfliktu vysoké intenzity s velmocenským soupeřem, souběžně s pouze menšími operacemi.¹¹ Po roce 2000 bylo americkou ambicí odvrátit agresi v jedné části světa, realizovat změnu režimu v jiné části světa a zároveň udržovat dlouhodobé menší operace. To bylo označováno za standard „dvou konfliktů plus“. Vzhledem ke klesajícímu náskoku Spojených států v obranných schopnostech ve srovnání s jejich soupeři by nyní střet s Ruskem nebo Čínou vyžadoval sám o sobě velkou část amerických vojenských schopností, zvláště v oblasti specializovaných sil podpory, jak je diskutováno níže.¹² Vzhledem k potenciálně fatálním následkům porážky ve velmocenském střetnutí pro mezinárodní pozici Spojených států a důvěryhodnost jejich bezpečnostních garancí tak dává z amerického pohledu zaměření na jeden velmocenský konflikt smysl. Ale zatímco zaměření se na velmocenské soupeření v případě Ruska mohlo být ve střední Evropě přijato s povděkem, omezení ambicí co do počtu souběžných konfliktů může být nebezpečnou odvrácenou stranou současného postoje Spojených států v kontextu možného konfliktu s Čínou.

COMMISSION. *Providing for the Common Defense: The Assessments and Recommendations of the National Defense Strategy Commission*. 2018. Dostupné z: <https://bit.ly/3n6xqWL>.

⁷ Viz například: OFFICE OF THE SECRETARY OF DEFENSE. *Military and Security Developments Involving the People's Republic of China 2020*. 2020. Dostupné z: <https://bit.ly/2Sez69L>

⁸ Zde je nutné připomenout, že zatímco pozemní síly se věnovaly primárně pozemním válkám v jižní Asii, letectvo, a zvláště námořnictvo vzhledem k jejich omezené roli v těchto konfliktech měly větší tendenci dále věnovat pozornost potenciálním velkým konfliktům. Jedním z výsledků byl i od roku 2009 operační koncept Air-Sea Battle, diskutovaný více níže v textu, který je dílem právě námořnictva a letectva. Více o konceptu viz například: BITZINGER Richard A. - RASKA, Michael. *The AirSea Battle Debate and the Future of Conflict in East Asia. RSIS Policy Brief*. 2013. Dostupné z: https://www.raska.de/download/RSIS_Air%20Sea%20Battle_140213.pdf

⁹ BRANDS - MONTGOMERY, ref. 2, s. 81.

¹⁰ V českém prostředí například EICHLER Jan. *Americké vojenské doktríny nové generace. Vojenské rozhledy*. 2020, 29 (1), s. 3-19.

¹¹ Viz například KARLIN, Mara. *How to read the 2018 National Defense Strategy*. *Brookings.edu*. January 21, 2018. Dostupné z: <https://brook.gs/2ScCv8q>; nebo BRANDS - MONTGOMERY, ref. 2.

¹² BRANDS - MONTGOMERY, ref. 2, s. 83.

Omezení ambice Spojených států na jeden velký konflikt lze minimálně ve střednědobém horizontu považovat za bezpečný předpoklad. Napětí mezi velmocemi (a zvláště mezi Čínou a Spojenými státy) od roku 2018 spíše narůstalo. Relativní vyrovnávání vojenských schopností Spojených států na jedné straně, a především Číny na druhé straně bude pravděpodobně rovněž pokračovat. Nakonec výrazný nárůst amerických ambicí a s ním spojený nárůst rozpočtu amerických ozbrojených sil se jeví jako velmi nepravděpodobný (i vzhledem k ekonomickým dopadům pandemie COVID-19)¹³.

Pro zodpovězení otázky implikací omezení americké ambice a možného souběhu konfliktu v Asii s ohrožením východního křídla Aliance je vhodné nejdříve identifikovat stávající slabiny amerických ozbrojených sil, které by se v případě souběhu konfliktů pravděpodobně staly ‚úzkými hrdly‘ omezujícími celkovou schopnost Spojených států se angažovat. Jedním takovým již v současnosti známým omezením amerických sil, které je opakovaně zmiňováno v kontextu možného souběhu konfliktů¹⁴, jsou jejich transportní kapacity, ať už pro vzdušný nebo pro námořní transport. Oblast transportních a logistických kapacit tak může dobře posloužit jako ilustrativní studie pro možné limity amerických schopností, jakkoliv rozhodně není jedinou problematickou oblastí a možná ani nejzávažnější.

Krise americké schopnosti projekce sil

Bavit se v případě Spojených států o strategické mobilitě jejich sil jako o slabosti se může zdát jako překvapivé - Spojené státy jsou často udávány jako příklad jediného státu se schopností skutečně globální projekce sil. Dosavadní zkušenost s americkou schopností rozmístit a udržovat síly na velké vzdálenosti nicméně musí být extrapolována s notnou dávkou opatrnosti. A to nejen kvůli proměnám v amerických schopnostech od invaze do Iráku v roce 2003, ale i kvůli odlišnému charakteru velmocenského střetnutí od intervencí proti slabším regionálním aktérům.¹⁵

Především schopnost transportu sil po moři se v posledním roce stala ve Spojených státech živě debatovaným tématem.¹⁶ Jak zástupce US TRANSCOM (Velitelství Spojených států pro transport) přiznal při slyšení před podvýborem americké Sněmovny reprezentantů, dekády dominance Spojených států a svobody pohybu po mořích vedly spolu s výběrem mírové dividendy k podstatnému oslabení amerických námořních transportních kapacit¹⁷. Ty jsou přitom zcela klíčové v případě velmocenského střetnutí, zvláště v případě potřeby

¹³ I skromnější navýšení ambice na jedna a půl konfliktu by předpokládalo reálný růst amerických obranných výdajů o 3-5 % ročně. NATIONAL DEFENSE STRATEGY COMMISSION, ref. 6, s. 70. Pro diskusi nutného navýšení kapacit pro dva velké konflikty viz: WOOD, Dakota L. (ed.) 2021 *Index of U.S. Military Strength*. Heritage Foundation. 2020.

¹⁴ NATIONAL DEFENSE STRATEGY COMMISSION, ref. 6, s. 34; 66. BRANDS -MONTGOMERY, ref. 2, s. 83.

¹⁵ WOOD, ref 13, str. 55-69.

¹⁶ Viz například WAKIN, Elee. Sealift is America's Achilles Heel in the Age of Great Power Competition. *War on the Rocks*. 2019. Dostupné z: <https://bit.ly/3l3q5Np>; nebo GOVERNMENT ACCOUNTABILITY OFFICE. *Navy Readiness: Actions Needed to Maintain Viable Surge Sealift and Combat Logistics Fleets. Report to Congressional Committees*. 2017. Dostupné z: <https://bit.ly/3pR0g5Q>.

¹⁷ LYONS, Stephen. *Logistics and Sealift Forces*. Slyšení před podvýborem pro námořní síly a projekci sil výboru pro ozbrojené složky Sněmovny reprezentantů. 22. března 2019. Dostupné z: <https://bit.ly/2GuboDg>.

rozmístění významných pozemních sil, kdy by námořní přeprava musela zajistit zhruba 90 % potřebného nákladu.¹⁸

Systém amerických námořních transportních a logistických kapacit je poměrně komplikovaný, nicméně lze rámcově rozdělit na lodě vlastněné americkým státem a soukromé lodě. Obě kategorie čelí zásadním výzvám. Státem vlastněné lodě se potýkají především se všeobecnou zastaralostí a zanedbanou údržbou. Průměrné stáří lodí udržovaných jako součást Připravené rezervní flotily¹⁹ je 44 let²⁰. Stáří spolu s omezenou údržbou v posledních letech vedou k nižšímu stupni připravenosti, který se může ukázat ještě nižším, než se nyní odhaduje vzhledem k problémům s rozdílnými standardy připravenosti.²¹ U řady lodí není dobře znám jejich technický stav vzhledem k omezenému charakteru prováděných zkoušek aktivace.²² Stáří lodí pak prakticky nevyhnutelně povede k častějším poruchám a nutným opravám v případě dlouhodobějšího nasazení. Stáří lodí rovněž přispívá k dalšímu zásadnímu problému americké strategické námořní přepravy. Standardně lodě operují pouze s omezenou posádkou, primárně odpovědnou za jejich údržbu. V případě nasazení by tyto posádky musely být doplněny dobrovolníky z řad námořníků operujících civilní nákladní lodě. Celkově námořní správa identifikovala 11 768 kvalifikovaných námořníků, přičemž celková poptávka v případě velkého konfliktu s využitím dedikovaných civilních lodí by byla 11 678 námořníků.²³ U identifikovaných potenciálních posádek přitom ani není jisté, zda by měly potřebnou kvalifikaci, zvláště pokud jde o udržování zastaralých a v civilním sektoru už v podstatě nepoužívaných technologií, jako jsou parní pohony.²⁴ Logickým problémem pak je absence možnosti rotace posádek v případě delšího konfliktu.

Pokud jde o průběžné dodávky zásob nasazeným silám, Spojené státy spoléhají stejně jako v minulosti na komerční nákladní lodě soukromých společností. Ozbrojené síly tak mají k dispozici dalších 60 komerčních lodí v rámci Maritime Security Program (MSP). Dostupnost a použitelnost dalších komerčních lodí mimo MSP zůstává s otazníkem. Počet lodí plujících pod americkou vlajkou je na historickém minimu a řada lodí vlastněných americkými entitami je operována státními příslušníky jiných zemí, u nichž zůstává otázka loajality v případě válečného nasazení. Stejně tak jsou problémem i zvětšující se rozdíly mezi vojenskými a civilními transportními loděmi, kdy civilní sektor tíhne k větším, specializovanějším a v zájmu úspor pomalejším plavidlům, než by ozbrojené síly

¹⁸ Ibid. Pro širší diskuzi významu námořní přepravy a limitech letecké přepravy ve válečných střetnutích: WEBB K. The continued importance of geographic distance and Boulding's loss of strength gradient. *Comparative Strategy*, 2007, 26(4), s. 295-310.

¹⁹ Ready Reserve Fleet, součást National Defense Reserve Fleet, zodpovědná primárně za transport sil Americké armády a Námořní pěchoty a počáteční zásobování těchto sil, správou Námořní správy (Maritime administration - MARAD) amerického ministerstva dopravy.

²⁰ LYONS, ref. 17.

²¹ BRADLEY, Martin - YARDLEY, Roland J. *Approaches to Strategic Sealift Readiness*. RAND Corporation. 2019. Dostupné z: https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR3049.html. INSPECTOR GENERAL OF U.S. DEPARTMENT OF DEFENSE. *Audit of Surge Sealift Readiness Reporting*. 2020. Dostupné z: <https://bit.ly/2GngL7k>.

²² BRADLEY - YARDLEY, ref. 21.

²³ LARTER, David B. The US Army is preparing to fight in Europe, but can it even get there? *Defense News*. Dostupné z: <https://bit.ly/3l4RFco>.

²⁴ BRADLEY - YARDLEY, ref. 21.

potřebovaly.²⁵ Stále zůstává možnost zahraničních plavidel, u kterých je nicméně problém s dostupností a ochotou se do války zapojit, zvláště pokud by jejich lodě a posádky mohly být v ohrožení nebo pokud by jejich pomoc jedné straně výrazně ohrozila jejich komerční zájmy u druhé strany konfliktu.²⁶

Slovy autorů reportu CSBA:

„Mírová dividenda a vnímaná absence hrozby vůči předsunutým podpůrným základnám vedla k dramatickému zmenšení logistických sil a zrušení nových logistických schopností. Finanční efektivita, nikoliv resilience, se stala primárním měřítkem.“²⁷

Schopnost transportu sil a zásob na velké vzdálenosti tak může posloužit jako ideální ilustrační příklad pro limity americké schopnosti participovat na obraně východního křídla v případě konfliktu v Asii.

OZBROJENÝ KONFLIKT MEZI SPOJENÝMI STÁTY A ČÍNOU

Potenciálních konfliktů a protivníků, kteří by mohli odvést pozornost Spojených států od obrany východního křídla NATO, je samozřejmě celá řada, včetně například Íránu nebo Severní Koreje. Příklad Číny je ale zásadní, protože představuje nejhorší možný scénář, umožňující nejnázve ilustrovat implikace pro obranu Evropy. Po materiální stránce je Čína nejbližším soupeřem Spojených států co do vojenských schopností. Střetnutí s ní by si proto logicky vyžádalo nasazení největší části amerických ozbrojených sil. Zároveň je také Čína zásadním rivalem a vyzyvatelem Spojených států, nacházející se v geograficky, politicky i ekonomicky klíčové části světa. I s ohledem na rostoucí nepřátelství vůči Číně v americké domácí politice se tak jeví jako vysoce pravděpodobné, že by Spojeným státům nechyběla ochota se do takového konfliktu plně zapojit.

Hrozba možného konfliktu vysoké intenzity mezi Spojenými státy a Čínou představuje dlouhodobý předmět zájmu řady výzkumníků. Zvláštní pozornost možné válce mezi Čínou a Spojenými státy věnují zastánci realistických teorií mezinárodních vztahů a konfliktního potenciálu ustupujících a nastupujících hegemonů. Z posledních významných přispěvatelů do této debaty lze jmenovat Cokera²⁸, Allisona²⁹, Mearshimera³⁰ a další³¹. Možnému

²⁵ FRITTELLI, John. *Cargo Preferences for U.S.-Flag Shipping*. Congressional Research Service. 2015. Dostupné z: <https://fas.org/sgp/crs/misc/R44254.pdf>.

²⁶ WALTON, Timothy A. - BOONE, Ryan - SCHRAMM, Harrison. *Sustaining the Fight: Resilient Maritime Logistics for a New Era*. Center for Strategic and Budgetary Assessment. 2019. Dostupné z: <https://bit.ly/3jlm4CK>.

²⁷ Ibid., s. 22

²⁸ COKER, Christopher. *The improbable war: China, the United States and the continuing logic of great power conflict*. Oxford University Press, 2015.

²⁹ ALLISON, Graham. *Destined for war: Can America and China escape Thucydides's trap?*. Houghton Mifflin Harcourt, 2017.

³⁰ MEARSHEIMER, John J. The gathering storm: China's challenge to US power in Asia. *The Chinese journal of international politics*, 3(4), 2010, str. 381-396.

³¹ Například: ROSECRANCE Richard N. - MILLER, Steven E. (eds.) *The Next Great War?: The Roots of World War I and the Risk of U.S.-China Conflict*. MIT Press. 2014; KAPLAN, Robert D. *Asia's cauldron: The South China Sea and the end of a stable Pacific*. Random House Trade Paperbacks,

velmocenskému ozbrojenému konfliktu byla rovněž věnována značná pozornost autory studujícími strategické a bezpečnostní kontury takového konfliktu jako O'Hanlon³², Biddle³³, Talmadge³⁴ nebo Montgomery³⁵. Další autoři se pak v poslední době věnovali hrozbě války mezi Spojenými státy a Čínou z perspektivy možných politik³⁶.

Rozsah a záběr tohoto textu neumožňují rozebrat a reflektovat tuto rozsáhlou odbornou diskusi do hloubky. Lze nicméně na jejím pozadí a s jejím využitím rozebrat dvě otázky klíčové pro argument tohoto článku: Je válka mezi Spojenými státy a Čínou realistickým scénářem, se kterým je třeba počítat? Jaké by byly hrubé obrysy podoby konfliktu?

Pokud se nejdříve obrátíme k první otázce, narazíme na nevděčnou otázku predikce, zvláště pokud jde o události s malou pravděpodobností.³⁷ V literatuře lze nalézt poměrně široký konsenzus, že válka mezi USA a Čínou není pravděpodobná, ale rozhodně není vyloučená³⁸. Autoři zpravidla reflektují, že vysoké náklady na takový konflikt pro obě strany, zvláště s ohledem na ekonomickou provázanost³⁹, působí jako silný odrazující faktor. Na druhé straně nicméně v současnosti ve vztazích mezi USA a Čínou operuje několik faktorů, které zvyšují riziko, že dojde k eskalaci méně významného střetnutí nebo nehody až k válečné úrovni. Mezi ně patří zaměření obou stran na likvidaci vojenských schopností druhé strany co nejdříve v konfliktu, vyplývající z rozvoje senzorů a precizních zbraní. Výhoda vyplývající z prvního úderu může obě strany v případě nejistoty motivovat k rychlé eskalaci.⁴⁰ Zároveň v posledních letech rostoucí rivalita nabírající na obou stranách ideologické dimenze a zapouštějící kořeny v populacích obou států může učinit deeskalaci politicky neobhajitelnou před domácím publikem.⁴¹ Při nemožnosti stanovit jasnou predikci pravděpodobnosti vypuknutí konfliktu je v kontextu tohoto článku možné vytvořit

2015; GLASER Charles L., A U.S.-China Grand Bargain? The Hard Choice between Military Competition and Accommodation, *International Security*, 39(4), 2015, str. 49-90. STEINBERG, James - O'HANLON, Michael E. (eds.). *Strategic reassurance and resolve: US-China relations in the twenty-first century*. Princeton University Press, 2014.

³² O'HANLON, Michael E. *The Senkaku Paradox: Risking great power war over small stakes*. Brookings Institution Press, 2019.

³³ BIDDLE, Stephen - OELRICH, Ivan. Future Warfare in the Western Pacific: Chinese Antiaccess/Area Denial, US AirSea Battle, and Command of the Commons in East Asia. *International Security*, 41(1), 2016, str. 7-48.

³⁴ TALMADGE, Caitlin. Would China go nuclear? Assessing the risk of Chinese nuclear escalation in a conventional war with the United States. *International Security*, 41(4), 2017, 50-92.

³⁵ MONTGOMERY, Evan Braden. "Contested primacy in the Western Pacific: China's rise and the future of US power projection." *International Security* 38, no. 4 (2014): 115-149.

³⁶ Například: CAMPBELL, Kurt M. - SULLIVAN, Jake. Competition without Catastrophe: How American Can Both Challenge and Coexist with China. *Foreign Affairs*. 2019. Dostupné z: <https://fam.ag/39jmfMw>.

LAYNE, Christopher. Coming Storms: The Return of Great-Power War. *Foreign Affairs*. 2020. Dostupné z: <https://fam.ag/3o4WPGV>.

³⁷ Viz COKER, ref. 28.

³⁸ Například COKER, ref. 28; LAYNE, ref. 36; ALLISON, ref. 29. MEARSHEIMER, ref. 30.

³⁹ Jakkoliv se názory na efekt ekonomické provázanosti liší, viz například MEARSHEIMER ref. 30.

⁴⁰ GOMPERT David C. - KELLY, Terrence. Escalation Cause: How the Pentagon's new strategy could trigger war with China. *Foreign Policy*. Srpen 2013. Dostupné z: <https://bit.ly/3vhOP8p>.

⁴¹ Probíhající snaha o snížení závislosti na Číně v řadě strategických odvětvích může také přispět k pravděpodobnosti eskalace, vzhledem k tomu, že vzájemná ekonomická provázanost by zvyšovala náklady konfliktu pro obě strany a snižovala lákavost eskalace.

více pragmatický argument. Pokud Spojené státy a jejich ozbrojené síly považují možné vojenské střetnutí s Čínou za dostatečně závažné, aby pro něj kalibrovaly své síly a rozvíjely operační koncepty, mělo by se na takové střetnutí pohlížet jako na dostatečně pravděpodobné pro nutnost reflexe implikací takového scénáře na evropské straně Atlantiku.

Druhou zásadní otázkou pro odhad implikací velmocenského konfliktu v Tichomoří je hrubý scénář konfliktu. Pokud je hlavním problémem odhadu pravděpodobnosti konfliktu nemožnost přesného odhadu, pak je primární komplikací při určení scénáře širě realistických možností. Jakkoliv všechny scénáře jistě nejsou stejně pravděpodobné, intenzita střetnutí se může pohybovat od mírných střetnutí až po nasazení jaderných zbraní, geografická dimenze od limitovaného střetnutí v blízkosti Taiwanu až po ‚vzdálenou blokádu‘ Číny zasahující do Indického oceánu a zapojené státy mohou variovat od bilaterálního střetu Číny a Spojených států až po zapojení regionálních amerických spojenců, soupeřů Číny, a dokonce amerických spojenců v NATO. Různé konstelace by přitom pravděpodobně měly výrazně odlišné globální implikace, od relativně omezených až po kataklyzmatické srovnatelné se světovými válkami.

Poskytnout komplexní zhodnocení různých scénářů dalece převyšuje ambice a možnosti tohoto článku, jehož cílem je ostatně ilustrovat a otevřít odbornou debatu, ve které by byl prostor právě pro diskusi různých parametrů konfliktu a jeho dopadů. Díky úzkému zaměření tohoto textu na schopnost a ochotu Spojených států účastnit se obrany východního křídla NATO naštěstí není nutné diskutovat scénář do detailu. Klíčovými parametry scénáře pro odhad jeho dopadů pro evropskou obranu jsou intenzita, rozsah a délka konfliktu, které určují objem amerických sil vázaných v oblasti konfliktu a míru ztrát jejich schopností a platform. Pro hrubý odhad těchto rámcových parametrů přitom není nutné specifikovat například příčinu vypuknutí konfliktu.⁴²

Jakkoliv byla v literatuře identifikována řada scénářů střetnutí Spojených států a Číny⁴³, v kontextu cílů tohoto článku je nejlepším výchozím bodem studie „War with China: Thinking through Unthinkable“ z pera skupiny autorů RAND Corporation⁴⁴, která se zaměřuje na možný průběh, a především pak na jeho dopady konfliktu na obě zúčastněné strany. Výše uvedená studie pracuje se čtyřmi rámcovými scénáři - krátkým mírným konfliktem, dlouhým mírným konfliktem, krátkým intenzivním konfliktem a dlouhým intenzivním konfliktem. Všechny čtyři scénáře pak modeluje pro rok 2015 a 2025. Pro účely tohoto článku lze převzít předpoklady scénáře dlouhého intenzivního konfliktu v roce 2025, který by představoval největší narušení amerických schopností, a tedy může dobře posloužit jako základ pro analýzu nejzávažnějších možných dopadů. V případě intenzivního a dlouhého scénáře přitom není zcela zásadní, kde by geograficky konflikt začal, vzhledem k pravděpodobnosti jeho geografické (byť stále regionální) eskalace.

⁴² Možným protiargumentem proti vypuštění otázky *casus belli* by mohlo být, že asymetrický zájem o předmět války může determinovat ochotu stran válku začít nebo v ní pokračovat. Proti tomu nicméně stojí zkušenost s ‚utopenými náklady‘ ve válkách. V případě, že si prvotní střet vyžádá velmi zásadní ztráty (a jak je diskutováno níže, to se jeví jako pravděpodobné) pak bude politické vedení na obou stranách nejen motivované v konfliktu pokračovat, ale dosáhnout takového úspěchu, který u domácího publika ospravedlní utrpené ztráty.

⁴³ Například: TALMADGE, ref. 34; DOBBINS James. War with China, *Survival*, 54(4), 2012. str. 7-24. O'HANLON, ref. 32.

⁴⁴ GOMPERT - CEVALLOS - GARAFOLA, ref. 2.

V její prospěch hovoří zvyšující se dostřely protilodních zbraní a potřeba obou stran neutralizovat možné hrozby a logistické základny v dosahu prvotní oblasti střetnutí. Rámcově lze však hovořit o střetnutí v Jihočínském moři, Východočínském moři nebo okolí Taiwanu.

Pokud jde o podobu a průběh války, hlavní výzvou pro konstrukci věrohodného scénáře je relativně bezprecedentní charakter takové války. Bez srovnatelných příkladů a dřívější zkušenosti je obtížné predikovat interakce, zvláště pokud započítáme vliv moderních technologií. Zvláště pokud jde o námořní střetnutí, nabízí nedávná minulost minimum případů, na základě kterých by bylo možné predikci stavět. To samé nicméně platí i pro technologické oblasti, ve kterých není jisté, do jaké míry budou mírové zkušenosti přenositelné do válečné situace. To platí především pro oblast kybernetické bezpečnosti a vlivových operací. Patrně nejlepším základem pro identifikaci možného průběhu války, stejně jako její délky a intenzity, jsou strategie, respektive operační koncepty obou stran. Scénář předpokládá střetnutí čínské snahy o zabránění amerického přístupu do oblasti konfliktu, takzvané A2/AD⁴⁵ s americkou snahou o penetraci oblasti odpovídající konceptu Air-Sea Battle⁴⁶. Oba koncepty přitom vycházejí z pokroků ve vojenské technologii, především v rostoucí schopnosti precizních zbraní ničit cíle na velké vzdálenosti spolu se zvyšující se schopností senzorů cíle detekovat. Střetávání konceptů A2/AD s Air-Sea Battle také představuje faktor hovořící ve prospěch vyšší intenzity konfliktu, vzhledem k incentívám obou stran vyřadit pomocí vlastních precizních zbraní soupeřovy platformy a senzory, než je soupeř bude mít možnost použít.⁴⁷ Zároveň by se jednalo o střetnutí stále regionálně omezené, minimálně pokud jde o kinetické operace. Čína má omezené schopnosti realizace kinetických operací mimo oblast západního Pacifiku. Dlouhý a intenzivní konflikt by zahrnoval nejen údery na americké základny a námořní schopnosti v západním Pacifiku a americké údery proti pevninské Číně, ale rovněž kybernetické údery a protisatelitní operace. Významným faktorem by pravděpodobně rovněž byly informační operace, jakkoliv je obtížné odhadnout jejich podobu a úspěšnost v kontextu velkého konfliktu. Čína by mobilizovala ekonomiku s cílem nahrazovat své ztráty a Spojené státy by přesouvaly do oblasti vojenské schopnosti z jiných částí světa. Zároveň by ani jedna strana neusilovala o okupaci a bezpodmínečnou kapitulaci soupeře - pozemní operace Spojených států v pevninské Číně by byly enormně obtížné a Čína postrádá schopnost projektovat sílu na pevninské Spojené státy. Vzhledem k tomu, že přežití Číny ani Spojených států by nebylo ohroženo, scénář nepředpokládá

⁴⁵ Anti-access/area denial, více například BIDDLE - OELRICH, ref. 33

⁴⁶ Koncept Air-Sea Battle byl rozvinut ve Spojených státech jako odpověď na výzvy spojené s přístupy A2/AD. Operační koncept byl nicméně kontroverzní z hlediska jeho zaměření na Čínu, předpokladu útoků proti cílům v pevninské Číně a opomenutí role americké armády. Jeho popularita také vedla k jeho rozmělnění. Minimálně název operačního konceptu byl proto opuštěn, nicméně jeho náhrada v podobě nového operačního konceptu Joint Concept for Access and Maneuver in the Global Commons (JAM-GC). Ten nicméně přebírá základní rámec operací předpokládaný konceptem Air-Sea Battle. Více o konceptu Air-Sea Battle a jeho opuštění: BITZINGER - RASKA, ref. 8, ARMSTRONG, B.J. The Shadow Of Air-Sea Battle And The Sinking Of A2AD. *War on the Rocks*. 2016. Dostupné z: <https://bit.ly/3m9oENJ>; SUH, Hannah - KREJSA, Harry - RAPP-HOOPER, Mira. The Rebalance is Dead! Long Live The Rebalance! *War on the Rocks*. 2017. Dostupné z: <https://bit.ly/39jVTKG>.

⁴⁷ Především vysoké intenzitě konfliktu by tak předpokládalo vědomou restrikcí intenzity boje z obou stran konfliktu. Viz GOMPERT - CEVALLOS - GARAFOLA, ref. 2, s. 18.

nasazení jaderných zbraní.⁴⁸ Dlouhotrvající konflikt by pravděpodobně rovněž vtáhnul do konfliktu další regionální aktéry, z nichž potenciálně největší dopad by měl vstup Japonska do války, potenciálně v reakci na čínský útok na americké základny na japonském teritoriu.⁴⁹ Válka by trvala více než rok, vzhledem k neschopnosti obou stran dosáhnout jasného vítězství nebo ustoupit. Pravděpodobně by nicméně skončila vítězstvím Spojených států, mimo jiné i vzhledem k mnohem většímu poškození čínské ekonomiky. Spojené státy by nicméně utrpěly významné ztráty v oblasti vojenských schopností.⁵⁰

DOPAD KONFLIKTU NA AMERICKÉ SCHOPNOSTI A OBRANU VÝCHODNÍHO KŘÍDLA

Velmocenský konflikt mezi Spojenými státy a Čínou by pochopitelně měl pro Evropu a potažmo i pro obranu východního křídla NATO celou řadu implikací, a to i na základě výše uvedeného rámcového scénáře, který stále předpokládá regionálně omezený konflikt. Tato práce se zaměřuje úzce na vojenské a vojensko-politické implikace pro obranu východního křídla po dobu trvání konfliktu v Pacifiku. Podobně jako u předchozí kapitoly je nicméně třeba stanovit další předpoklady, které zúží spektrum možných scénářů ohrožení východního křídla.

Ukázkovým a pravděpodobným scénářem ohrožení východního křídla by mohla být omezená ruská vojenská operace proti teritoriální integritě jednoho z pobaltských států NATO. V závislosti na vývoji situace by i takto omezená operace mohla vést k eskalaci a rozsáhlejšímu ozbrojenému konfliktu.⁵¹ Nicméně zde je důležité zdůraznit, že celkové vojenské schopnosti a z nich vyplývající eskalační dominance mají významný vliv na průběh i menších ohrožení. Schopnost zvítězit v případě, že by omezená operace eskalovala, je významnou součástí odstrašení. A pokud odstrašení selže, pak schopnost hodnověrně hrozit eskalací je významným faktorem v odstrašení eskalace a v diplomatických jednáních. Konkrétní specifikace scénáře tak není natolik rozhodující, vzhledem k tomu, že každý scénář bude významně ovlivněn schopností zvítězit v rozsáhlejší ozbrojeném střetu. Následující podkapitoly se proto zaměřují na limity, které by konflikt v Pacifiku představoval pro americké schopnosti (včasného) nasazení sil v Evropě, aniž by scénář specifikovaly detailně, jakkoliv možné variace scénáře jsou místy reflektovány u konkrétních argumentů.

Následující kapitola postupně diskutuje možné dopady rozdělené do tří rámcových kategorií. První z nich je otázka vlivu takového konfliktu na americkou schopnost podílet se na obraně východního křídla. Druhou je otázka ochoty Spojených států se za takové situace na obraně podílet. Třetí jsou pak sekundární efekty možné americké neschopnosti a/nebo neochoty se podílet.

⁴⁸ Otázka možného nasazení jaderných zbraní v konfliktu mezi Spojenými státy a Čínou je často diskutovaným tématem. Zvláště s ohledem na ohrožení přežití čínského režimu. V zájmu konzistentnosti s přejatým scénářem je převzato hodnocení takového nasazení jako nepravděpodobné, viz GOMPERT - CEVALLOS - GARAFOLA, ref. 2, s. 29. Pro širší diskusi hrozby použití jaderných zbraní v americko-čínském konfliktu: TALMADGE, ref. 34.

⁴⁹ GOMPERT - CEVALLOS - GARAFOLA, ref. 2, str. 55-60.

⁵⁰ Ibid., str. 19-24. Autor vychází z odhadů pro rok 2025, vzhledem ke střednědobé perspektivě tohoto textu jsou užitečnější než alternativní poskytnutý odhad na základě roku 2015.

⁵¹ Pro příklad takového scénáře viz například: O'HANLON, ref. 32

Schopnosti

Pro otázku obrany východního křídla NATO by bylo pozitivní zprávou, že většina bojů, a tedy i ztrát v Pacifiku, by se soustředila na letectvo a námořnictvo. Postulovaný scénář nepředpokládá rozsáhlé americké pozemní operace v pevninské Číně a role americké armády by pravděpodobně byla omezena na obranu amerických vojenských instalací a obsazených ostrovů v západním Pacifiku⁵². Nicméně i v případě, že by pozemní síly zůstaly převážně nezasaženy, nelze automaticky předpokládat jejich využitelnost pro obranu východního křídla. Jednou z oblastí, ve které by mohla válka v Asii mít fatální následky pro schopnost USA realizovat odstrašení na východním křídle NATO je, jak už bylo zmíněno výše, logistické zajištění sil, zvláště pak kapacity pro námořní a letecký transport.⁵³ Čínské ozbrojené síly identifikovaly závislost případných amerických operací ve východní Asii na jejich logistickém zajištění a lze předpokládat jejich zaměření se na tyto kapacity, vzhledem k jejich současnému veřejně známému stavu, diskutovanému v předcházející kapitole.⁵⁴ Americké válečné plány až do roku 2018 navíc kalkulovaly jen omezeně se ztrátami strategických logistických sil⁵⁵. Spojené státy by se tak snadno mohly ocitnout v situaci, kdy budou jejich transportní kapacity napnuté jen snahou udržovat síly již rozmístěné v Asii při pravděpodobných utrpených ztrátách. Situaci nepomáhá, že americké námořnictvo dle vlastních tvrzení nemá kapacity pro eskortu transportních lodí v případě velkého konfliktu a transportní lodě by se tak pro ochranu možná musely spoléhat na skrývání se, potenciálně mezi civilní dopravou.⁵⁶ To by se přitom mohlo ukázat jako mimořádně obtížné vzhledem k technologickému pokroku a rozvoji čínských sil v oblasti precizně naváděných zbraní a senzorů.⁵⁷

Na námořních dopravních schopnostech přitom závisí americká schopnost dopravit především těžké jednotky do Evropy v reakci na vypuknutí konfliktu. Na množství dostupných lodí pak do značné míry závisí rychlost, s jakou bude možné nasazení těchto jednotek realizovat. Rychlost nasazení jednotek je pak klíčová jak pro případnou obranu pobaltských států, tak i pro posílení odstrašení v reakci na eskalaci napětí.⁵⁸ Americká schopnost projektovat sílu na východ Evropy by ale mohla být ohrožena i jinými způsoby než jen nedostatkem lodí, ať už kvůli jejich ztrátám nebo jen potřebě v Tichomoří. Kontinentální Spojené státy už nejsou nedostupnou baštou mimo dosah nepřátel. A i když jsou kinetické útoky na klíčovou dopravní infrastrukturu relativně nepravděpodobné a postihly by infrastrukturu na západním pobřeží, o nekinetických útocích to rozhodně

⁵² Viz například: BONDS, Timothy M. *What Role Can Land-Based, Multi-Domain Anti-Access/Area Denial Forces Play in Deterring or Defeating Aggression?* RAND Corporation. 2017. Dostupné z: https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR1820.html.

⁵³ WALTON - BOONE - SCHRAMM, ref. 26.

⁵⁴ Why Logistics Will Be Key to Any U.S. Conflict With Russia and China. *Stratfor*. Dostupné z: <https://bit.ly/3cLlKuB>.

⁵⁵ Power Conductor: USTRANSCOM commander's Air Force career prepared him to orchestrate movement of Joint Force. *Airman Magazine*. 2018. Dostupné z: <https://bit.ly/3vwap9D>.

⁵⁶ LARTER, David. You're on your own': US sealift can't count on Navy escorts in the next big war. *Defense News*. 10. října 2018. Dostupné z: <https://bit.ly/36nqt4z>.

⁵⁷ Viz například: ROSEN, Stephen. Military Innovation and Power Projection. Working paper. 2019. Dostupné z: <https://www.idf.il/media/57904/stephen-rosen-power-projection.pdf>; MONTGOMERY, ref. 35.

⁵⁸ Viz například: O'HANLON, ref. 32.

neplatí.⁵⁹ Logistický systém Spojených států závisí na rozsáhlém systému zahrnujícímu jak armádní a státní tak i soukromé kapacity. A ty závisí při řízení tohoto systému na informačních systémech⁶⁰ narušitelných kybernetickými útoky.⁶¹ Narušení logistického systému tímto způsobem pro potřeby boje v Tichomoří by mohlo mít snadno zásadní následky pro jeho schopnost nasadit síly v Evropě nebo i jen logisticky podporovat své spojence v NATO⁶². Informační operace, namířené například specificky na námořníky dopravních lodí, na jejichž dobrovolnosti americké schopnosti do značné míry závisí, by mohly mít rovněž svůj efekt. Zatímco doposud byla středem pozornosti schopnost přepravit síly napříč Evropu v případě potřeby obrany východního křídla,⁶³ v případě souběžného velmocenského konfliktu v Tichomoří by se mohla v problémech ocitnout americká schopnost vůbec dostat síly do Evropy.

I mimo zvolený ilustrativní příklad logistické schopnosti by se Spojené státy mohly ocitnout bez větších kapacit pro obranu východního křídla NATO. Výše uvedená studie RAND pro zvolený scénář⁶⁴ predikuje ztráty amerických vojenských schopností mezi 20-30 % nasazených sil v průběhu prvního roku konfliktu za předpokladu, že by se na americké straně konfliktu účastnilo zhruba 60 % amerických sil.⁶⁵ Vzhledem k tomu, že objem nasazených sil by mohl přispět k nižším ztrátám, jeví se jako pravděpodobné, že by především letecké síly (ale také námořní schopnosti) byly staženy z jiných oblastí pro konflikt v Tichomoří. Ostatně i pro mnohem menší operaci proti ISIS Spojené státy sáhly do zásob munice v jiných regionech.⁶⁶ Konflikt by navíc mohl podobně jako v případě logistiky zasáhnout americké schopnosti, které nelze vždy rozdělovat mezi konkrétní geografické oblasti, jako jsou systémy C4ISR nebo satelitní síť.

Možnou námitkou, pokud jde o závažnost materiálních ztrát, je schopnost amerického obranného průmyslu ztráty nahradit, případně dokonce produkovat v pozdějších fázích konfliktu nad rámec potřeb tichomořského bojiště. Nicméně taková námitka se do značné míry opírá o obraz mobilizace amerického průmyslu za druhé světové války. Existují dobré důvody pro pochybnosti, zda by se taková mobilizace opakovala.⁶⁷ Mírová produkce v řadě oblastí nenabízí možnost rychle výrazně navýšit produkci. Produkce některých technologií a zásob je navíc výrazně závislá na několika málo dodavatelích sub-komponentů⁶⁸, a je

⁵⁹ MAZARR, Michael J. *Toward a New Theory of Power Projection. War on the Rocks*. 2020.

Dostupné z: <https://bit.ly/3cLCfH7>

⁶⁰ LYONS, ref. 17, s. 9.

⁶¹ Například: BECKLEY, Michael. In *Future Wars, the U.S. Military Will Have Nowhere to Hide. Foreign Policy*. 2019. Dostupné z: <https://bit.ly/33kzE3z>.

⁶² Historicky se klíčové válečné zásoby řady evropských států ukázaly jako nedostatečné, a to i pro relativně omezené operace jako byla intervence v Libyi.

⁶³ Např. HODGES - LAWRENCE - WOJCIK. *Until Something Moves: Reinforcing the Baltic Region in Crisis and War. International Centre for Defence and Security*, 2020. Dostupné z: <https://bit.ly/3cNtMmv>.

⁶⁴ Dlouhý konflikt vysoké intenzity s odhadem schopností obou stran v roce 2025.

⁶⁵ GOMPERT - CEVALLOS - GARAFOLA, ref. 2, s. 35.

⁶⁶ SHINKMAN, Paul D. *ISIS War Drains U.S. Bomb Supply. U.S. News*. 2017. Dostupné z: <https://bit.ly/30mLf3U>.

⁶⁷ CANCIAN, Mark. *Long Wars And Industrial Mobilization: It Won't Be World War II Again. War on the Rocks*. 2017. Dostupné z: <https://bit.ly/33habbj>.

⁶⁸ Pro přehled, zvláště u případu munice: OFFICE OF THE UNDER SECRETARY OF DEFENSE FOR ACQUISITION AND SUSTAINMENT - OFFICE OF THE DEPUTY ASSISTANT SECRETARY OF DEFENSE FOR

tak zranitelná vůči nepřátelským akcím. Konkrétně diskutované námořní kapacity jsou pak obtížně nahraditelné nejen vzhledem času, který trvá stavba lodí, ale i kvůli omezené kapacitě amerických loděnic, která by navíc pravděpodobně byla rozdělena mezi válečné a dopravní lodě.⁶⁹

Ochota

V předchozí části textu byly diskutovány faktory, které mohou vést k omezení americké schopnosti podílet se na obraně východního křídla NATO v případě souběžného konfliktu s Čínou v Asii. Druhou otázkou, která se úzce vážně na první, je americká ochota se v takovém případě obrany východního křídla účastnit. Ochota přitom může být ovlivněna jak nezávisle na schopnosti, tak jako přímý důsledek nedostatku schopnosti. Absence schopností totiž přímo ovlivňuje šanci na úspěch, která má následně významný vliv na ochotu se účastnit obrany.

Zatímco schopnosti lze ještě s určitou mírou přesnosti projektovat, predikce ochoty je výrazně nejistější podnik. Lze si snad dovolit aspoň krátkou úvahu reflektující faktory, které by mohly ochotu Spojených států podílet se na obraně východního křídla nějakým způsobem změnit. V situaci, kdy budou Spojené státy čelit v ozbrojeném konfliktu silnému soupeři v Tichomoří, lze předpokládat, že jejich ochota zapojit se do druhého velmocenského konfliktu na druhé straně planety bude výrazně nižší. Rusko není Sovětský svaz, ani primární velmocenský konkurent Spojených států. Rusko nenabízí alternativní světový řád, ani nemá kapacity na to takový řád vést.⁷⁰ Nebylo by tak překvapivé, pokud by bylo pro Spojené státy prioritou vyhrát konflikt s jejich primárním soupeřem a konkurentem, a s Ruskem se vypořádat až následně.

Asymetrie zájmu a pozornosti by byla pravděpodobně akcentována vnímanou závažností například případného limitovaného narušení suverenity pobaltských republik ze strany Ruska s probíhajícím ozbrojeným konfliktem mezi dvěma největšími světovými ekonomikami se všemi globálními ekonomickými a politickými implikacemi, které by takový konflikt měl. Ve srovnání s otázkami ekonomických problémů způsobených výpadky obchodu s Čínou nebo hrozbou jaderné eskalace tichomořského konfliktu by omezené narušení suverenity na východním křídle Aliance jednoduše nemuselo být vnímané jako prioritní číslo jedna, na kterou je třeba okamžitě reagovat (což platí jak pro Spojené státy, tak i pro další státy NATO).

Pokud by došlo k napadení amerických vojáků rozmístěných v Pobaltí, tak by samozřejmě odpověď Spojených států byla pravděpodobná. Nelze však automaticky předpokládat, že by tato odpověď naplnila očekávání evropských členů NATO, zvláště těch na východním křídle. Spojené státy by se v takové situaci mohly omezit na nevojenské nástroje nebo podpořit operaci NATO, aniž by se na ní významně podílely. V nejhrošším případě (který

MANUFACTURING AND INDUSTRIAL BASE POLICY. *Fiscal Year 2017: Annual Industrial Capabilities*. March 2018. Dostupné z: <https://bit.ly/3cKgWWk>.

⁶⁹ Viz například: CLARK, Bryan - WALTON, Timothy A. - LEMON, Adam. *Strengthening the U.S. Defense Maritime Industrial Base: A Plan to Improve Maritime Industry's Contribution to National Security*. Center for Strategic and Budgetary Assessment. 2020. Dostupné z: <https://bit.ly/30FPVlz>.

⁷⁰ DOBBINS James - SHATZ, Howard J. - WYNE, Ali. *Russia Is a Rogue, Not a Peer; China Is a Peer, Not a Rogue: Different Challenges, Different Responses*. RAND Corporation. 2019. Dostupné z: <https://doi.org/10.7249/PE310>.

lze také považovat za nejméně pravděpodobný) by Spojené státy mohly blokovat takovou reakci NATO, která by je zatáhla do konfliktu s Ruskem mimo jiné i proto, aby zabránily dalšímu narušení mezinárodního obchodu s dopady na jejich ekonomiku.

Druhotné dopady

Mimo přímých dopadů na schopnost a ochotu Spojených států podílet se na obraně východního křídla NATO je třeba také reflektovat druhotné dopady, které by existence ozbrojeného konfliktu s Čínou a absence schopnosti a/nebo ochoty na straně Spojených států měla na zbylé členy NATO. Spojené státy jsou často vnímány jako hlavní bezpečnostní garance východního křídla NATO. Z vojenského hlediska jsou v mnoha ohledech Spojené státy stále ‚nepostradatelnou zemí‘ pro NATO. Ostatně celá mnohaletá diskuse o evropské strategické autonomii vychází z předpokladu, že Evropa v tuto chvíli autonomního strategického jednání jednoduše schopná není. Nejen, že Spojené státy nemusí být schopny se obrany samy účastnit, ale také nemusí být schopny poskytnout evropským členům NATO podporu, kterou si zvykly od Spojených států očekávat, například v oblasti dodávek vojenského materiálu, a zvláště pak munice.

Stejně tak by absence Spojených států mohla mít negativní efekt na ochotu evropských států se obrany účastnit. Při zapojení Spojených států lze očekávat, že by jejich síly představovaly páteř, kolem které by další evropské státy poskytly doplňující síly s vědomím vysoké pravděpodobnosti úspěchu vzhledem k drtivé vojenské převaze Spojených států. Bez Spojených států by obrana Pobaltí byla výrazně více nejistým podnikem vyžadujícím od Evropských států větší zapojení. To logicky negativně ovlivní ochotu států jít do přímého střetnutí.

Zároveň je třeba počítat s již výše zmíněnými ekonomickými implikacemi případného konfliktu v Tichomoří na globální ekonomiku obecně a evropské státy konkrétně. Čínský obchod by byl výrazně narušen vzhledem k tomu, že jeho velká většina prochází oblastmi, kde by s největší pravděpodobností probíhaly boje.⁷¹ Evropská unie jako celek je přitom největším obchodním partnerem Číny a Čína je druhým největším obchodním partnerem EU po Spojených státech.⁷² Evropské státy se tak nevyhnutelně budou potýkat s ekonomickými problémy, které mohou nabourat jejich ochotu vstupovat do ozbrojeného konfliktu s Ruskem.

Z výše uvedených druhotných dopadů tak vyplývá, že absence schopnosti nebo ochoty Spojených států podílet se na obraně východního křídla NATO může nabourat i schopnost a ochotu Evropských členů NATO bránit se proti případné Ruské agresi za souběžného konfliktu v Tichomoří.

ZÁVĚR

Otázkou na počátku studie bylo, jak by rozsáhlý ozbrojený konflikt mezi Spojenými státy a Čínou ovlivnil schopnost a ochotu Spojených států participovat na obraně východního křídla NATO. Vzhledem k omezenému prostoru se článek zaměřil na oblast vojensko-strategickou, ve které nejprve krátce analyzoval současnou situaci amerických ozbrojených sil se zaměřením na ambice vyplývající z americké Národní obranné strategie

⁷¹ GOMPERT - CEVALLOS - GARAFOLA, ref. 2.

⁷² Countries and regions: China. *European Commission*. Dostupné z: <https://bit.ly/3zpyeTz>.

a limity amerických schopností ilustrované nedostatky transportních kapacit. Následně text představil možné parametry ozbrojeného konfliktu mezi Spojenými státy a Čínou. Na základě protnutí současného stavu amerických ozbrojených sil a stávající strategie s pravděpodobnými parametry ozbrojeného konfliktu v Tichomoří pak článek extenzivně diskutuje možné implikace pro americkou ochotu a schopnost zapojit se do potenciálně nutné obrany východního křídla Aliance.

Hlavním závěrem práce je odhalení potenciálně fatálních implikací probíhajícího tichomořského konfliktu na obranu východního křídla NATO. Potenciální je v tomto případě klíčové slovo, vzhledem k tomu, že jak bylo zmíněno již v úvodu, článek z povahy věci musí stavět na celé řadě předpokladů a neznámých, zvláště vzhledem k tomu, že ozbrojený konflikt mezi Čínou a Spojenými státy by byl událostí obtížně srovnatelnou s čímkoliv od druhé světové války.

Jako specifické oblasti, kde by mohl být dopad největší, byly identifikovány oblasti transportu amerických sil (včetně potenciálně nutné obrany konvojų), dostupnosti americké podpory v oblasti náhradních dílů nebo munice a v obecné rovině ohrožení amerických schopností, které nejsou odděleny pro různé oblasti (jako je satelitní síť nebo logistické a námořní transportní kapacity).

Logickou námitkou proti závěrům práce je, že staví na nejhorším možném scénáři (s výjimkou jaderného konfliktu). Je pravdou, že ozbrojený konflikt mezi Spojenými státy a Čínou zůstává poměrně nepravděpodobným. Pravděpodobnost souběhu takového konfliktu s ohrožením východního křídla Aliance už z pohledu autora není o tolik nižší, vzhledem k příležitosti, kterou by taková situace pro oportunistický ruský režim představovala nebo dokonce možnosti koordinace mezi Ruskem a Čínou⁷³. Nicméně následky takové události se jeví jako dostatečně závažné na to, aby ospravedlnily buď přípravu na takovou situaci nebo úsilí o její odvrácení.

Co tedy lze ze studie odvodit pro praxi? Pokud jde o obrannou dimenzi, jsou implikace poměrně jasné. Nelze se spoléhat na Spojené státy jako univerzální instanci poslední záchrany. Jakkoliv někdy mohou mít Evropané tendenci vnímat americké síly jako v podstatě neporazitelné, unipolární moment se s časem vzdaluje a jakkoliv žádný stát pravděpodobně stále nemůže v konvenčním konfliktu Spojené státy porazit, Spojené státy ani jejich spojenci již nemohou předpokládat opakování drtivých vítězství, jakým byla válka v Zálivu. Z toho vyplývá, že evropské státy musí brát vážně výdaje na obranu a budování vlastních schopností. Určitý stupeň ‚strategické autonomie‘, ať už v rámci NATO nebo EU, je nezbytný. Je přitom chybou vnímat budování schopností jako politický krok k ukonejšení nespokojeného spojence za Atlantikem nebo prohlubování evropské integrace. Pokud přijmeme předpoklady tohoto textu, pak jeho závěry jasně ilustrují potřebu větších evropských obranných schopností jako bezpečnostní prioritou.⁷⁴ Zároveň z toho vychází jako potenciálně krátkozraké spoléhání některých východoevropských států na Spojené státy jako hlavní bezpečnostní garanci, především pokud jde na úkor rozvíjení obranných a bezpečnostních vztahů se západoevropskými státy.

⁷³ Viz například O'HANLON, ref. 32

⁷⁴ V tomto směru bude třeba více psychologická změna, ke které paradoxně přispěl ambivalentní postoj Trumpovy administrativy k NATO. Evropské státy už si nemohly být jisté přítomností americké záchranné sítě a musí získat schopnosti odstrašení (pokud nebudou mít možnosti obrany) na východním křídle.

V rámci solidarity v NATO by pak evropské státy především měly být v případě konfliktu mezi Spojenými státy a Čínou připraveny uvolnit Spojeným státům ruce pro konflikt v Asii.⁷⁵ Spolehnout se na spojence v jiných regionech je ostatně jeden z předpokladů autorů americké Národní obranné strategie, zahrnující zaměření se na jeden velmocenský konflikt,⁷⁶ ale i autorů scénáře střetnutí Spojených států a Číny, ze kterého tato práce vychází.⁷⁷ Tato americká očekávání nicméně v Evropě nejsou dostatečně diskutována a reflektována. Na druhé straně evropští členové NATO by od Spojených států mohli žádat přítomnost více těžkých sil nebo minimálně jejich materiálu v Evropě, vzhledem k potenciálnímu problému s transportem těchto sil (diskutovaným výše v analýze). Alternativní reakcí by byl dramatický rozvoj evropských schopností strategické mobility, které by v případě narušení amerických schopností byly schopny realizovat přesun vojáků a materiálu ze Spojených států do Evropy, podobně jako se plánovalo v případě studené války. Zároveň by evropské státy měly být velmi opatrné při případném vysílání svých sil do Tichomoří nebo nahrazování amerických sil na Blízkém východě a jinde v zájmu jejich uvolnění pro Tichomoří. V případě snížené kapacity Spojených států a možného ohrožení východního křídla ze strany Ruska nemají evropské státy sil na rozdávání.

Výše uvedená opatření pro rozvoj obrany jsou samozřejmě závislá na evropské ochotě i tváři v tvář pravděpodobné ekonomické a možná i pokračující pandemické krizi nadále rozvíjet obranné schopnosti. Druhou stranou mince k obranným opatřením tak může být snaha odvrátit kolizní kurz mezi Spojenými státy a Čínou, snižovat jejich vzájemné napětí nebo naopak posilovat smysluplně odstrašení Číny a tím snížit pravděpodobnost vzniku situace diskutované v tomto článku, a tedy se i vyhnout jejím negativním následkům. Jakými nástroji by evropské státy mohly napomoci odvrátit ozbrojený konflikt v Asii už jde ale za rámec tohoto článku.

Zároveň je to ale i první z otázek, které jsou z pohledu autora zásadní pro budoucí výzkum. Podle řady autorů bude rivalita Spojených států a Číny formovat významnou část 21. století. S rivalitou jde ruku v ruce i zvýšená hrozba ozbrojeného konfliktu v rozsahu, který jsme si mnozí od konce studené války neuměli nebo odmítali představit. Z pohledu Evropy a České republiky je na čase začít si klást nepříjemné otázky ohledně naší role v takovém konfliktu a jeho dopadů na nás. Tento článek představuje jen velmi hrubé obrysy možných dopadů v jedné velmi konkrétní oblasti. Jak by takový konflikt dopadl na Rusko a ovlivnil jeho kalkulace ohledně možnosti (omezené) agrese? Jaké by byly dopady takového konfliktu na Evropu nejen ve vojensko-politické rovině, ale také v rovině ekonomické (např. výpadek obchodu) nebo technologické (např. narušení globální komunikační infrastruktury). Jsou v tuto chvíli evropské státy schopné zajistit odstrašení na východním křídle po dobu probíhajícího konfliktu v Tichomoří, jak Američané předpokládají? Až budeme znát odpovědi na tyto otázky, bude třeba najít cesty, jak se takové situaci buď vyhnout, nebo se na ni připravit.

⁷⁵ Přijetí odpovědnosti za obranu Evropy bude nakonec i politicky mnohem přijatelnější než vysílání sil na druhou stranu planety.

⁷⁶ Další alternativou je větší spoléhání se na odstrašení pomocí jaderných zbraní. To je varianta nejen s pochybnou kredibilitou, ale i vysokým rizikem pro evropský prostor a svět obecně.

⁷⁷ GOMPERT - CEVALLOS - GARAFOLA, ref. 2, str. 35.

